קול המושב

שבועון המושבים וההתיישבות הכפרית • מס' 777 • 4 באפריל 2013 • כ"ד בניסן תשע"ג

ראה עמ' 7

מי הילד?

ספר חדש חושף פרטים על התמונה המפורסמת ביותר מהשואה **זהר נוי ■ עמ' 10**

פאנל מבודד זה י.ח.ד

יצור פאנלים מבודדים לקירות וגגות, במילוי פוליסטירן (קלקר) ותרמופאן (חומר בעל תכונות בידוד משופרות) ובעוביים של עד 100 מ"מ

מידת אורך לפי דרישות הלקוח.

שרות מהיר איכותי ואמין

Y.H.D INDUSTRIES AND PROPERTIES LTD
תעשיות ונכסים בע"מ
ייצור ושיווק פנלים

משרד ראשי: 08-8587630, פקס: 08-8501645, סניף דרום: 08-6283331
mail: yahadpanelim@gmail.com • web: www.yhdpanelim.co.il

תוכן

חוזר לרפת?
אם יוחלף, יוסי ישי מוכן לעזוב את משרד החקלאות לטובת החולבות

4

לאט-לאט
נפתלי מתקדם לאטו לקופת חולים ונזכר במלחמות שעבר מאז היה ילד

11

צילום: פוטו אובג'קט

צודק או חכם
על פי איזה עיקרון כדאי לנהוג בעת חלוקת הנכסים לילדים?

12

דגלים מעל הגטו

בול לציון 70 שנה למרד גטו ורשה

הבול החדש מוקדש להנצחת פאוול פרנקל, ממנהיגי המרד, ודגלי ישראל ופולין שהוצבו מעל זירת הקרב המרכזי

זהר נוי

השירות הבולאי בחברת דואר ישראל הנפיק השבוע בול לציון 70 שנה למרד גטו ורשה, "דגלים מעל הגטו". על הבול, בעריך 9.50 שקלים, בעיצוב פיני חמו וטוביה קורץ, נראה פאוול פרנקל, מפקד הארגון הצבאי היהודי (אצ"י), על רקע בניין בכיכר מוראנובסקי בעיר, שהוצת על ידי הגרמנים. על גג הבניין רואים שני דגלים, הציוני והפולני, שהניפו הלוחמים של אצ"י. דמותו של פרנקל שוחזרה לפי עדותם של ישראל ריבק ופלה פינק־לשטיין–שפצ'יק.

בספטמבר 1939, כאשר התקרב הצבא הגרמני לוורשה, נטשו מנהיגי יהדות פולין את העיר ויהדות ורשה, הקהילה הגדולה באירופה, נותרה ללא מנהיגות תחת הכיבוש הגרמני. בקיץ 1942 החל גירוש יהודים מגטו ורשה למחנה המוות טרבלינקה. הגרמנים לא נתקלו בהתנגדות אולם תנועות הנוער היהודיות בגטו תפסו את ההנהגה והחלו להתארגן לקראת מרד.

שני צעירים בני 23 – פאוול פרנקל, חבר בית"ר, ומרדכי אנילביץ', חבר "השומר הצעיר" – עמדו בראש שני ארגוני התנגדות – ארגון צבאי יהודי (אצ"י) וארגון יהודי לוחם (אי"ל) – שהובילו את המרד. ללא סיכוי לנצח את הכוחות הגרמנים העדיפים, היה זה קרב למען כבוד העם היהודי.

הניסיונות לאחד את שני הארגונים נתקלו בקשיים, ששורשיהם ביריבות אידיאולוגית שצמחה ביניהם לפני המלחמה. בערב פסח תש"ג, 19 באפריל 1943, נכנסו לגטו חיילים גרמנים מצוידים בנשק אוטומטי, בארטילריה ובכלי רכב משריינים. מולם התייצבו כמה מאות צעירים יהודיים מצוידים בנשק דל. הלחימה העיקרית בגטו נמשכה עשרה ימים.

"הקרב על הדגלים" – הקרב המרכזי במרד – התנהל בכיכר מוראנובסקי, בין כוחות אצ"י בפיקודו של פרנקל, שהניפו על גג אחד הבניינים את הדגל הציוני (היום דגל ישראל) ואת דגל פולין, ובין כוחות גרמניים בפיקודו של הגנרל יורגן שטרופ. רק ביום הרביעי הצליחו הגרמנים להכריע את הקרב ולהוריד את הדגלים.

זמן קצר לפני פרוץ המרד אמר פרנקל ללוחמיו: "חברים! אנחנו נמות בטרם עת, אך לא נדונו לאבדון. אנו נחיה כל עוד ההיסטוריה היהודית ממשיכה לחיות". פרנקל נפל בקרב יריות עם כוחות גרמניים.

בול לציון 70 שנה למרד גטו ורשה. "הקרב על הדגלים"

עיצוב: פיני חמו וטוביה קורץ

"קו למושב" גם באינטרנט – תנועת המושבים: www.tmoshavim.org.il ■ תנועת האיחוד החקלאי: www.ihaklai.org.il

קו למושב

■ **עורך:** דרור יוסף
■ **עורך משנה** עודד לפיד
■ **מנהלת עיתון** עדנה זיו

■ **כתבים** חני סולומון, יעקב לזר, נחמן גלבוע, עו"ד אפרת חקיקת, יבל ברקאי, עו"ד איילת רייך-מיכאלי, דגנית רם, זהר נוי, איתמר גור

■ **דואר אלקטרוני**
dror.maariv@gmail.com

מזכירה והפקה אסתי כלפון 03-5632547
esti.halfon@maariv.co.il
■ **גרפיקה מערכת** שרה ראובן
■ **גרפיקה מודעות** ניקולאי קולניק
מערכת 03-5632441
מודעות לוח שירלי הכהן
טל' לוח 03-5682878
shirly.hacohen@maariv.co.il

יועצי פרסום דניאלה גבאי, יעקב קניאל, יורם טביבי, גילה סבן
טל' מודעות 03-5632547
פקס מודעות 03-5638728
מודעות kav_daf@maariv.co.il

המערכת והמנהלה רח' קרליבך 2, ת"א

C
סיימתם לקרוא?
אנא השליכו את הגיליון לפח המחזור הסמוך למקום מגוריכם.

משנה למנכ"ל: עקיבא גולדבלום akiva.goldblum@maariv.co.il

כל הזכויות שמורות. אין להעתיק, לתרגם, לשדר בכל אמצעי, לאחסן במאגר מידע, לפרסם או להפיץ בכל אמצעי כל חלק מן המודפס בעיתון הזה.

גילת הכותרת

יוסי ישי. "אני מסתכל אחורה 37 שנה ויכול להיות מרוצה"

יוסי ישי, מנכ"ל משרד החקלאות מ-99', אומר שיפרוש אם לא יישא בתפקידו תחת השר החדש וישוב לביתו במושב גילת ולרפת, אהבתו האמתית. "ייווצר בינינו קשר לעבודה, אשמח להמשיך בתפקיד", הוא מסביר, ומצביע על בעיות בתחום אחריותו: הירידה במכסת העובדים הזרים "היא צרה צרורה", מספר העוסקים בחקלאות קטן ו"שחיקה בתנאי הסחר בענפי החקלאות, בקצב של 2.5% לשנה בעשור האחרון, שגרמה לפרישה של מחצית מהחקלאים"

שמעון וילנאי

יוסי ישי (65) הוא כלכלן בהשכלתו, המתגורר במושב גילת בנגב המערבי, שייסדו הוריו. ישי נחשב מנהל כללי המעורה היטב בנעשה במשרד החקלאות, שבו החל בתפקידו זה בשנת 1999. בריאיון מיוחד, הוא אינו מתחמק מהקושיות, גם מאלה שלא נעמו כל כך לאוזניו.

יוסי ישי, כיצד אתה רואה את חקלאות ישראל השנה?

"הדילמה הקשה ביותר של חקלאות ישראל היא הצורך להתייעל, להשביע את רצון הצרכן במוצרים באיכות גבוהה ובמחיר נמוך. צריך, כמובן, להתחשב שאין זו חקלאות מסובסדת כמו זו מיבוא ולכן, אין מנוס מהתייעלות.

"הפריון בחקלאות ישראל הוא הגבוה ביותר במשק ומול זה, רוצים לשמר משק משפחתי, שהוא מטבעו ביחידות קטנות ולכן הדילמה הקשה היא בין צורכי התייעלות ויעדים בהתיישבות. ענף אחרי ענף, מתקשים לשמר משק קטן, ויותר ויותר עוברים למשקים גדולים.

"זה בלט בעיקר בענף בשר הודו, שיש בו רק כמה עשרות מגדלים, וזה הולך גם לכיוון ענף הפטם. במטעים רואים את זה באבוקדו, זה ניכר גם בהדרים, בתפוחי אדמה ובגזר. אלפי דונמים לייצור יחידה כלכלית רנטבילית, ואם התופעה הזו תימשך, נאבד את מורשת המשק הקטן".

יש פתרון יצירתי: "במשק השיתופי בקיבוצים מצאו פתרון בדרך של התאגדות, כששלושה קיבוצים מעבדים ביחד שטח אדמה, או שכל הקיבוצים מאוגדים בארגון אזורי – גרנות מעבדים ביחד אבוקדו והדרים ומבצעים אינטגרציה בלול רבייה, גידול, שיווק, משחטה וכל זה מגובה במרכז מזון, שמספק תשומות בריכוז קניות גדול. זו הנוסחה שמאפשרת את שני הצדדים: משמרת קיבוץ ומרכזת ייצור בהיקפים שיכולים להתחרות בחוות ענק בעולם".

יוסי ישי קובע, כי "יש להעתיק את המודל הזה למשק המשפחתי: מושבים ואיכרים. לאפשר לכל הענפים ליצור אגודות של חקלאים מאותו יישוב או יישובים שונים על בסיס אותו גידול ובדרך הזו, נשמר את המשק המשפחתי ועם ההתארגנות נרוויח יתרון לגודל. אנו בודקים אפשרות ליצירת תשתית להתארגנויות שכאלה, ולשמר את המשק המשפחתי המסורתי ולהתאימו לצרכים הכלכליים הנוכחיים".

יש מה לחשוש ממשבר מזון עולמי?

"ישראל מדינה על סף מדבר. ענייה בקרקע ובמים, נמצאת בלב אזור גיאופוליטי בעייתי ורחוקה ממקורות אספקת המזון שבמדינות המערב. במצב הזה, ישראל עלולה להיקלע למשבר מזון של ממש.

"באירופה, ארבעה דונמים קרקע חקלאית לנפש, בארצות הברית 14 דונם לנפש ובישראל חצי דונם לנפש. אנחנו מדינה מדברית ויש לנו הקצאה של 200 מ"ק מים בממוצע לדונם. כדי לקיים חקלאות צריך לפחות 700 מ"ק מים לדונם. אין אנו יכולים לסמוך על שכנינו. אנחנו במרחק של ארבע שעות טיסה משוקי אירופה או שלוש שעות הפלגה משם. ביטחון המזון הוא איום קיומי.

"למעט דגים ובשר בקר, חקלאות ישראל מספקת את כל צורכי המזון של המדינה. התוצר החקלאי, מהיבט 'המחיר לחקלאי', נאמד ב-26 מיליארד שקלים. 60% מזה חקלאות צמחית ו-40% ארבעים אחוזים תוצרת בעלי חיים. כ-20% מהתוצרת החקלאית מיוצאת לשווקים באירופה, באמריקה, בארצות המזרח הרחוק וברשות הפלסטינית.

"ברשותה של חקלאות ישראל ארבעה מיליון דונם הראויים לעיבוד וכל הקרקע הראויה לעיבוד אכן מעובדת. בתחום זה, נעשה שימוש במיליארד ומאתיים מיליון מ"ק מים, אך רק כ-40% מהם הם מים שפירים. היתר מים שוליים, מליחים וקולחין מטופלים שאינם ראויים לצריכה ביתית. אין להתעלם מכך ש-80% מיבוא התשומות הם על מזון מן החי.

"בהחלט צריך לשפר את ביטחון המזון ואת זה נוכל להשיג על ידי הגדלת כמויות המים השוליים – קולחין ומליחים – ולהכניס לעיבוד אינטנסיבי שטחים, שעד היום היו גידולים לבעל. כך נגדיל תפוקה מכל דונם.

"בעתיד הרחוק, כאשר האיחוד האירופי יאפשר הנדסה גנטית, נוכל להגדיל את כמויות המזון ב-20%, בלי לשנות את תנאי הקרקע. אם משבר המזון בעולם יחמיר וצפוי להחמיר על רקע גידול בצמיחה של סין והודו, נצטרך לבצע שינויים במגוון הגידולים ולעבור לגידולים לצריכה מקומית".

המחקר החקלאי יציב פתרונות יצירתיים?

"המחקר והפיתוח החקלאי הם מהחדשניים והמתקדמים בעולם. ניתן להעצים את התמורות מהמוניטין של המחקר החקלאי הישראלי, במיוחד אם הוא מבוסס על חקלאות ישראלית. הממשלה כוננה את ועדת יוג'ין קנדל למינוף המחקר החקלאי לתועלת ישראל, והוגשה תכנית מפורטת לשבע שנים, בהיקף כספי של 300 מיליון שקלים, לשפר את יכולת המחקר של וולקני, בשיתוף פעולה עם מחקר עסקי-אקדמי למינוף המחקר החקלאי, גם לתועלת חקלאות וכלכלת ישראל ולהגדלת הייצוא של תשומות חקלאיות לעולם.

"בין היתר, גובשה תכנית להקמת קריית מחקר חקלאית עסקית ליד מרכז וולקני, והיא אמורה ליצור מסה קריטית גבוהה

<<<

יותר של מחקר חקלאי, שאותה נוכל למנף לחקלאות ולכלכלת ישראל".

מה מאיים היום על חקלאות ישראל?

"ירידה במספר העוסקים בחקלאות. מסה קריטית של חקלאים היא בסיס הכרחי לקיומה של חקלאות יציבה לאורך זמן. השחיקה בתנאי הסחר בענפי החקלאות, בקצב של 2.5% לשנה בעשור האחרון, גרמה לפרישה של מחצית מהחקלאים. הנותרים נדרשו להגדיל את היקף פעילותם עד פי עשרה מתחילת העשור, כדי לשרוד. מדובר במגמה ההולכת ומחריפה ומאיימת על מגוון ענפים ובמובנים מסוימים, על מבנה ההתיישבות כולה".

מכסת העובדים הזרים אינה עונה על הצרכים.

"המכסה יורדת וזו אכן צרה צרורה. אם רוצים להבטיח ביטחון מזון למדינה וחקלאות כעוגן לפריסת החקלאות וההתיישבות בפריפריה, חייבים לספק כמות ראויה וחיונית של עובדים זרים.

"היום יש בארץ 24 אלף עובדים זרים קבועים ועוד אלף עונתיים. צורך אמתי הוא ל–28 אלף עובדים. ענפי החקלאות זקוקים למכסה שנתית כזו. על פי ההסכם שנחתם בין המדינה (משרדי החקלאות, האוצר והתמ"ת, ש"ו) ובין התאחדות חקלאי ישראל, תוגבל מכסת העובדים הזרים בשנת 2015 ל–18,900 בלבד. השלכות הגבלת המכסה על ביטחון המזון חמורות".

ייקור תעריפי המים לחקלאות אינו בעיה מעיקה?

"בהתאם להסכם המים, יתייקרו תעריפי המים השפירים באופן מדורג כך שמשנת 2017 החקלאות תשלם את מלוא עלות הפקת המים, כולל חלקה במים המותפלים. באופן דומה, צפויה התייקרות בתעריפי המים המליחים הצמודים למים השפירים. תעריף מי השפד"ן מוגבל בתקרה, אולם בכוונת רשות המים לייקר את תעריפי הקולחין, בהתאם לעלות הולכתם ומשמעות הדבר היא, כי תעריפי הקולחין יעלו על תעריף מי השפד"ן וחלק מענפי החקלאות לא יוכלו לעמוד בייקור כזה. כתוצאה מכך, חלק מהקרקע החקלאית תובר וייתכנו עודפי מים שוליים, שלא ינוצלו לשימוש חקלאי, אלא יופנו לים בעלות גבוהה יותר".

היו פרסומים שעושים שימוש בבוצת השפד"ן בחומר רדיו-אקטיבי, שעלול לסכן גידולים חקלאיים וגם את האדם.

"כדי לייצב בוצה מהשפד"ן עושים שימוש באפר פחם. המשרד להגנת הסביבה טוען שיש בזה חומרים רדיו-אקטיביים ודרש לעצור את השימוש. להערכתנו, זה לא נכון, אולם למען הסר ספק, אנו בודקים, אבל לא עצרנו כל שימוש במי השפד"ן".

להפסיק לגבות מס מעסיקים

יוסי ישי קובע, כי "יש להפסיק לגבות מחקלאים את מס המעסיקים, שעומד כיום על 10%. גם כך, עלות העסקת עובד זר היא כ–7,000 שקלים לחודש ואם המטרה היא להקטין את מספר העובדים, מחיר התוצרת לצרכן זה אלמנט שיש להפעיל כדי להבטיח אספקת תוצרת חקלאית בכמות, איכות ומחיר הוגן גם לצרכן".

מה עם חשיפה ליבוא מתחרה?

"הורדת מכסי היבוא על תוצרת חקלאית, בהתאם למתווה ועדת קדמי, ותחרות בלתי-הוגנת מיבוא תוצרת מסובסדת ממדינות האיחוד האירופי מסכנות את המשך קיומם של ענפי חקלאות רגישים. הסתמכות, בטווח הקצר, על יבוא זול אינה מהווה בטוחה לביטחון מזון בתקופה של משבר מזון עולמי, או במקרה של אמברגו בעת משבר ביטחוני המאיים על נמלי ישראל. התפרצות מחלות ומזיקים בענפי החי והצומח המועברים ממדינות האזור מהווים סכנה קיומית מתמדת לענפי החי והצומח".

מהם היעדים והמשימות שקודמו ובוצעו בארבע שנות הממשלה היוצאת?

"הפחתת שימוש בחומרי הדברה, הרחבת בטוח נזקי טבע בחקלאות, מיכון החקלאות, עידוד השקעות הון במסגרת הסכם המים, מינוף המחקר החקלאי, רפורמה בענף החלב, היערכות הייצוא החקלאי על רקע קריסת חברת אגרקסקו, תכנית לאומית לחקלאות ולכפר, שיקום תשתיות פיזיות ביישובים חקלאיים וכפריים ופעולות לשיפור רווחת בעלי החיים ומניעת צער בעלי חיים. אלה כמה מהמשימות של הקדנציה האחרונה.

"אין לי ספק", אומר מנכ"ל משרד החקלאות, "הקדנציה האחרונה הייתה הטובה ביותר בשלוש עשרה השנים שאני מנכ"ל. התמקדנו בפרויקטים ייחודיים וריכזנו בהם מאמץ. בין השאר, כיסינו את חקלאות ישראל בשכבת ביטוח עבה ומוגנת וגם הקטנו את השימוש בחומרי הדברה וביצענו מעבר להדברה ידידותית. עשינו הכול להבטיח קיימות חקלאית.

"השקענו בתכניות לקליטת משקים חקלאיים בפריפריה וטיפלנו בפיתוח המרחב הכפרי, בשיקום תשתיות במשקים הוותיקים ב–100 מיליון שקלים לשנה ובתכניות חדשות לפיתוח מרחב כפרי".

פורסם שביצעת מינויים לא-חוקיים ברשות לתכנון חקלאי.

"כשמונתי למנכ"ל המשרד, התניתי את המינוי שאקבל אישור מנציבות שירות המדינה שכשאסיים את תפקידי אשוב לתפקידי הקודם כמשנה למנכ"ל וכמנהל הרשות לתכנון. וכך היה בכל הקדנציות מאז שנת 1999. גם בקדנציה הנוכחית, יש בידי אישור בחתימת נציב שירות המדינה, אולם אני קובע שאין לי כל כוונה לממש את האישור הזה. אם לא אמשיך כמנכ"ל במשרד החקלאות לא אשוב גם לרשות לתכנון, אפרוש לביתי.

"הפרסומים לפיהם מיניתי שתי ממלאות מקום למנהל הרשות לתכנון אינם נכונים. ד"ר תניב רופא היא סגניתי לתכנון חקלאי וד"ר רותי פרום-אריכא היא סגניתי לתחום המינהל הכפרי. לא ממלאות מקום, סגניות".

לא אהיה מנכ"ל, אחזור לרפת בבית

ליוסי ולרעייתו אווה שלושה בנים: ד"ר ירון ישי (40), מנתח לב במרכז הרפואי סורוקה בבאר שבע, יוגב (35) עובד ב"תנובה" ואיתי (30) מפעיל הרפת, שבה 140 חולבות. בשנה מספקת הרפת מיליון ו–300 אלף ליטר חלב. שלושת הבנים מתגוררים בשטח ההרחבה במושב. ליוסי ולאווה (עקרת בית במשרה מלאה) שש נכדות, הגדולה בת 13, ושני נכדים.

שר חדש עם אג'נדה אחרת משלך. מה צפוי?

"ייווצר בינינו קשר לעבודה, אשמח להמשיך בתפקיד. להישאר במשרד עוד תקופה מסוימת כמשנה למנכ"ל – לא כדאי לי. לא אשאר במשרד במקרה כזה. אם לא אמשיך כמנכ"ל, אעזוב את המשרד, אעזוב את תחום החקלאות ואחזור לרפת (במושב מגוריו, גילת, יש לו רפת חלב, ש"ו). הרפת זו אהבתי האמתית.

"אני מסתכל אחורה 37 שנה ויכול להיות מרוצה. סייעתי בשיקום 14 יישובים שפונו מחבל ימית כשהייתי ראש מינהלת הפינוי, אני גאה בשבע שנים שהשקעתי בשיקום מושבים ובהחזרת חובות בחוק גל. הסדרנו את חובות כל המתיישבים וחילצנו ממצב קטסטרופלי את החקלאים, וכולם עלו על דרך המלך".

חדשות

לשנה הבאה בחריש הבנויה

לחברי מטה המאבק, "חריש לכולנו", הייתה סיבה טובה לציין השנה בליל הסדר את מרכיב היציאה משעבוד לגאולה. 700 משפחות החברות בעמותה שהקימו זכו במכרז ויגורו בעיר, ועכשיו הם מארגנים קבוצה לשכונה נוספת של 600 משפחות

נחמן גלבוע

את חג הפסח האחרון ציינו חברי מטה המאבק "חריש לכולנו", כסמל למעבר שלהם משעבוד לגאולה. "בשנים עברו", כתב יו"ר מטה המאבק, חמי בר-אור, "לאורך שנות המאבק על חריש בירכנו וברכנו לא פעם לכבוד חג הפסח בברכה – 'לשנה הבאה בחריש הבנויה'. אנחנו שמחים השנה, בפעם הראשונה, לחזור על הברכה הזאת, ולהתכוון לזה באמת! לאחר כמעט חמש שנים של מאבק בחריש, הצלחנו להפוך את חריש להזדמנות אמתית לצמיחה ולפיתוח של כל האזור כולו. עמותת 'נאות חריש', שהקמנו באמצעות פעילותם של חברי 'חריש הירוקה', הצליחה לפסול את רוב העמותות החרדיות שהשתתפו במכרז, בשל התארגנות בלתי-חוקית. אי לכך, 700 המשפחות החברות בעמותה זכו במכרז, ויישבו את העיר העתידית שתיבנה. בנוסף, זכו בחריש עוד עמותות ויזמים רבים, שהאוריינטציה שלהם היא בנייה לכלל הציבור".

לדברי בר-אור, עדיין לא הגיע הזמן לנוח על זרי הדפנה ולהכריז על סוף המאבק. "אנחנו מקדישים מאמצים רבים, כדי להמשיך את התנופה של חריש בציבור החילוני ולקבע אותה בתודעה כעיר של כולם, כעיר שמאפשרת דיור בר-השגה אמיתי ועכשיו, וכעיר שהיא הזדמנות אמתית לגידול, לצמיחה ולהתפתחות של קהילות חדשות באזור. אנו מגבשים קבוצה חדשה, שמטרתה בנייה של שכונה נוספת בחריש, שהיקפה כ–600 יחידות דיור, וההרשמה הרשמית אליה תתחיל לאחר חול המועד. משמעות הדבר, שנוכל לבסס גוש עירוני חילוני גדול בחריש, שמונה למעלה מ–1,300 יחידות דיור, ויתווה את אופי העיר המתפתחת".

בשיחה עמו מציין בר-אור, כי העיקרון שהנחה את אנשי המאבק בהקמת עמותות הדיור, היה לימוד שיטת החרדים להשגת דיור מוזל ושימוש באותן דרכים. כך הם יכלו להציע לזוגות צעירים במכרז הראשון דירות בנות אר-בעה חדרים, ביישוב נגיש למרכז בזכות כביש 6, במחיר של 630 אלף שקל בלבד, בעוד שכל דירה כזו ביישוב אחר באזור עולה בין מיליון למיליון ומאתיים אלף שקל. מכיוון שהמכרז תוכנן לחרדים, דאג משרד השיכון לשלב בו גם מענקים נדיבים לפיתוח. בין הנרשמים במכרז הראשון נמצאים גם זוגות צעירים מקיבוצי הסביבה ומהמושבים הסמוכים. "באותם ימים", מספר בר-אור, "עוד היו לנו חששות לגבי האופי החרדי שאולי יהיה לחריש, אבל החבר'ה אמרו שזה לא מעניין אותם. מה שקבע זה המחיר. באו אליי חבר'ה מקיבוץ מגל ואמרו לי: 'תראה, בקיבוץ שלנו אנחנו לא יכולים לקנות היום בית. כדי לקנות בית בקיבוץ שגדלנו בו, אנחנו צריכים לשלם בין מיליון למיליון וחצי שקל שאין לנו. לכן אנחנו רוצים לגור אצלכם".

על אף שההרשמה הרשמית למכרז השני עדיין לא נפתחה, פנו כבר לפני חג הפסח למשרדי העמותה שבקיבוץ ברקאי יותר מ–100 משפחות שנרשמו לדיור בחריש בהרשמה מוקדמת. באופן סמלי תיערך ההרשמה בימים שבין חג החרות לחג העצמאות, ובעמותת חריש הירוקה מקווים לחזור על הברכה "בשנה הבאה בחריש הבנויה".

מעבר לסוגיית מחירי הדיור, שהייתה אחד מדגלי המאבק לצדק חברתי בקיץ שעבר, נשא המאבק על חריש החופשית גם את דגל השוויון בנטל, שמירת הטבע והשוויון האזרחי. במאבק הזה חברו אל תושבי חריש החילונים, בראשות בר-אור, גם חברי קיבוצים ומושבים מהאזור, תושבי כפרים ערביים וארגוני סביבה וזכויות אדם. כל אלה יכולים לציין לעצמם בסיפוק, שהפעם המאבק הממושך הוכתר בהצלחה. ■

מטה המאבק בחריש. הצלחה לאחר חמש שנים כמעט

צילום: הספה לעניין חריש

יש להם הכול, אבל לנו היה יותר

היום, במבט לאחור ממרום גילי המופלג - טיפה מעבר לאמצע, אני מסתכל על שלושת ילדיי כשהם משחקים בדשא וחושב: להם יש ילדות שמחה, אבל שלנו הייתה מאושרת. מסיפורי ילדותי במושב אומץ

צביקה סקורצרו,
Zvicka@013.net.il

באוסף סיפורי ילדותי אנסה לתאר חלק מהמשחקים שהיו מרכז עולמנו, גם אם לא כללו טלוויזיה, מחשב ופייסבוק... גם אנחנו היינו פעם ילדים, זה היה מזמן, בשנות ה–50' וה–60' כשהמדינה חגגה שמונה, תשע וקצת יותר מעשר שנים.

אני מבקש להקדיש את שלל חוויות הי־לדות להוריי, גולדה זכרה לברכה ומשה סקורצרו, ייבדל לחיים ארוכים, שהשנה יחגוג 89 קיצים וממשיך לנהוג ולרקוד כמו בימי בחרותו, שמתישהו עם תום המלחמה הגדולה החליטו לעלות מרומניה לארץ ישראל, להפריח שממה ולממש את זכות העם היהודי על הארץ.

ההורים עלו כחלק מתנועת נוער יהודית ציונית, התיישבו בשרידיו של הכפר הע־רבי הנטוש קקון ובמהלך תקופה זו ולאורך עשרות השנים שלאחריה, בנו במו ידיהם את המושב הראשון במרחב קו התפר המז־רחי של עמק חפר, בבחינת יש מאין, שקי־בל את השם "אומץ".

לארץ הגיעו כבודדים וכזוגות חברים, וכאן בארץ נישאו והקימו משפחות, ילדו ילדים שנישאו וילדו נכדים. את כל הונם ומרצם הם השקיעו בפיתוח המשפחה, החברה ומשקי החקלאות, שהיו עיקר מקור פרנסתם. התנאים לא היו פשוטים. אך עם המון שמחה מהולה בעצב ובדמעות, הם הצליחו בסבלנות ובעיקשות אין קץ לע־מוד על רגליהם ולהמשיך את מפעל חיי־הם, מתוך אמונה אמתית בצדקת דרכם.

לתוך מציאות של פשטות ואמת זו נו־לדנו אנחנו, הדורות הראשונים של ילדי המושב. הלכנו יחד לגן, לבית הספר הי־סודי, לתיכון ולתנועה ושירתנו בצבא. בגרנו, חווינו את חוויות חיינו והמשכנו את חזון הורינו בהקמת דור המשך נפלא שממשיך את דרכנו, את דרכם.

זכינו אנו, זכו הורינו, לראות מושב חי, תוסס ומתפתח המצליח לשלב בתבונה חיי משק חקלאי מסורתי לצד הרחבות ועבו־דות חופשיות, צורכי תרבות ופנאי מפו־תחים ופעילות שוקקת חיים של תנועת נוער חיה ומבטיחה.

ילדינו, כמו כל ילדי הכפר וכמונו לפני־הם, הולכים לתנועה ולחוגים, לומדים בבתי הספר, מתגייסים לצבא. חיים וחווים את חוויות ילדותם שלהם ונהנים בדרכם מילדות שונה, אחרת, שמחה על פי דרכם ועל פי אורח חייהם.

על כך, על הכול, במיוחד על האתגר שבו עמדתם והצלחתם, ועל הילדות הבל־תי–נשכחת במושב צעיר בפינה רחוקה במזרח עמק חפר, שכולו פרי מאמציכם, אנו אומרים תודה רבה וגדולה.

היו לנו משחקים אחרים

לנו לא היו טלוויזיה, מחשב ופייסבוק, גם לא בריכת שחייה. בשבתות, בחופש הגדול, לפעמים נסענו לים. בהתחלה, במ־שאית שהמושב שכר, כזו שמטפסים אליה על סולם מאחור, עטופה בברזנט ולאורכה ארבעה ספסלים, כולם ישבו זה מול זה בברכיים צמודות.

אנחנו, הילדים, אהבנו לשבת בה הכי קרוב לקבינה ומעליה, נהנים מהרוח הנ־עימה המכה בפנים ומבדרת את שער ראשינו, צופים לכל עבר, ובמיוחד תרים בעינינו אחר קו הים המנצנץ מרחוק ונ־שקף כבר מקצה העלייה שליד הכניסה למושב כפר הרוא"ה.

שנים ספורות מאוחר יותר, נסענו לים עם פרדי הנהג באוטובוס הצהוב הישן של המועצה, שהחליף את המשאית. היינו בים משמונה בבוקר עד שתים עשרה וחצי בצהריים והספקנו לשחות עד "הסלע", לברוח מאפרים האימתני ש"הטביע" את כולנו, להיצלות בשמש הקופחת על החול הרותח שמאחורי סוכת המציל הדרומי ולקנח בארטיק הנהדר של חברת "אד־ניר" מהקיוסק שהיה גם מסעדה.

אבל היו לנו גם משחקים אחרים והיום, במבט לאחור ממרום גילנו המופלג – טיפה מעבר לאמצע, אנחנו צופים בערגה אל העבר ועם טיפ–טיפת חוכמת חיים והמון אהבה אנחנו יכולים לומר, ללא היסוס: לילדינו יש ילדות שמחה, אבל שלנו הייתה מאושרת.

קפץ זה בעצם קפא"פ

חלק מהפעילויות היו במסגרת התנועה, חלקן נחרתו עמוק בזיכרוני. פעם בערב, ממש לפני חשכה, צעדנו בטור עורפי מזוגזג ונחום איצקוביץ', המדריך האהוב שהיום הוא איש חשוב ומוכר – מנכ"ל משרד הרווחה, הלך בראש. נתנו לנו מספ־רים, כמו "מספרי ברזל" בצבא, וכל הזמן ניסינו להתפקד מהסוף להתחלה בלחש, מה שלא ממש הצליח.

אחר כך, נחום הדליק פנס מצ'וקמק קטן כזה, בצבע אדום. הכפתור היה בח־לקו העליון ו"נורונת" קטנטנה, בלתי־נראית כמעט הייתה נדלקת לפעמים והייתה אמורה להאיר את הסביבה. נחום צעק לנו "פרוז'קטור!", נבהלנו. אולי מה"פרוז'קטור", אבל נדמה שיותר מנ־חום. קפאנו על מקומנו כמו פסל תנועתי כשנחום עובר בינינו ומוודא שאכן "אנשי הפרוז'קטור" יחשבו שאנחנו סתם עצים עם רגליים וראש. עד שאמר שממשיכים.

אחרי עוד כמה מטרים נשמעה מילת הקוד "מכונית!", כאן צריכים להסביר: בשנות ה–50' וה–60', הדרך למושב הייתה ללא מוצא, כי אחרינו היה רק "נחלרובן" (בפינו – במילה אחת, לא נחל ראובן או רחמנא ליצלן, "גן יאשיה"). אז מכוניות כמעט לא היו, כך שהקוד "מכונית" היה "קצת הזוי", אבל אנחנו, שאהבנו מאוד את נחום, הבנו שזה חשוב וקפצנו כמו אריות לצדדים במין פזצט"א כזאת: מי שבשורה הימנית קפץ ימינה, ומי שבש־

כך היינו. הייתי אחד הבנים היחידים במקהלת בית הספר

שאלות על מה שלא נבין

כשבעה עשורים חלפו מיום שהסתיימה מלחמת העולם השנייה ואימי השואה חדלו, אבל רישומם האלמותי נותר בלב הניצולים ובזיכרונם, כמו גם בזיכרון העולם. שאלות רבות, קטנות וגדולות, נותרו ללא מענה ובספרים מנסים לענות עליהן

שישה ספרים מציגים פנים שונות של התמודדות עם השואה – עם הידוע לנו ועם מה שלא נחשף עד כה. התבוננות בשואה מבחינה מגדרית אינה שכיחה במקומותינו, אבל כך עושה הסוציולוגית נחמה טק בספרה "נשים וגברים בצל השואה". מבט אחר, נפוץ ומוכר הוא, הוא המבט בעיניו של הילד היהודי המאוים ברובה שבידי נאצי ברחוב בוורשה. מה מסתתר מאחורי התצלום המפורסם? "הילד – מסע בעקבות תצלום" הוא מחקר של ההיסטוריון דן פורת בעקבות הרגע שהונצח בפילם. מה הרגיש וחשב אחד מדיירי גן העדן לילדים שניהל המורה יאנוש קורצ'אק? חניך בית היתומים יאנק משתף אותנו בחוויותיו בספר של תמי שם טוב, "אני לא גנב". כולם מכירים את המילים שכתבה אנה פרנק, הילדה המפורסמת ביותר מאותה תקופה איומה בתולדות האנושות, אבל מי מכיר את התמונות שמציגות את חייה? מנו מטסלאר ורוד ון דר רול מביאים גם ציטוטים אותנטיים. "סיפור אהבה בעת מלחמה" נכתב על ידי אם ובת, אליס להמן ושולמית ביטרן, על אהבה שלבלבה בזמן המלחמה הגדולה, אבל נקטעה והמשכה נותר רק ביומנים שהבטיחו האוהבים לכתוב. גרמנים כובשים, נאצים משמידים, הורגים, היו גם אחרים – מעטים מאוד, אבל היו מי שניסו לפעול אחרת – "סופי שול והוורד הלבן" מאת אנט דומבאך וג'אד ניובורן הוא תיאור של חבורה גרמנית שהוקמה לשם התנגדות לרייך השלישי.

נשים, גברים ושואה

האם חוו נשים וגברים את השואה בדרכים שונות? מה עלה בגורלם – בגטאות, במחנות, ביערות? כיצד השפיע מינם, מעמדם החברתי לפני המלחמה ותיוגם החברתי בימי המלחמה על אופן התמודדותם? כיצד הגיבו לאתגרים שעמדו בפניהם ואיש כלפי רעהו? האם חוויותיהם של יהודים ממזרח אירופה מקבילות לחוויותיהם של יהודים ממערבה?

הסוציולוגית נחמה טק מנסה לענות בספרה, "נשים וגברים בצל השואה" על שאלות אלה ואחרות באמצעות ראיונות רבים שערכה עם ניצולי שואה ובסיוע יומנים, ספרי זיכרונות

ועדויות של ניצולים.

הציר המקשר בין פרקי הספר הוא השלבים השונים של השואה – ההפרדה בין יהודים לא־רים ונישולם ממקורות הפרנסה; הקמת הגטאות והחיים בהם; מחנות הריכוז; הסתתרות והתחזות בעולם הנוצרי; התנגדות. הספר מתאר כיצד פיתחו נשים וגברים דרכי התמודדות שונות עם המאורעות ומעלה על נס חמלה, עזרה הדדית וסולידריות, שותפות וחלוקה בנטל כערכים שהיה בהם כדי לחזק את היהודים הנרדפים ולעתים אף לשפר את סיכוייהם לשרוד בשואה (הוצאת יד ושם, 452 עמ').

בעקבות תצלום

חייל. רובה. ידיים מורמות. רגע שנלכד בעין המצלמה. אך מהו הסיפור שמאחורי התצלום המוכר כל כך, אולי המוכר ביותר, מימי השואה? בספר "הילד – מסע בעקבות תצלום" חוקר ההיסטוריון דן פורת את הרגע שהונצח על סרט הצילום וחושף את סיפורי האנשים – יהודים ונאצים – השותפים לו.

הילד מציג את סיפוריהם של שלושה פושעי מלחמה משלושה מעמדות: סמל, קצין זוטר וגנרל, ומגולל גם את קורותיהם של שני יהודים

צעירים – נערה בת עשרה וילד, שנתקלו בנאצים הללו בעיר ורשה באביב 1943.

זה סיפור המשתרע על פני שנים רבות: סיפור על חייהם של גיבוריו בשנים שלפני מלחמת העולם הראשונה, בשנות מלחמת העולם השנייה – ועד יום מותם. אחד מהנאצים, גיבורי הסיפור, הצליח לחיות חופשי עוד 22 שנים לאחר המלחמה. גם שני הניצולים היהודיים חיו תקופת זמן ארוכה לאחר המלחמה. ניצולה אחת איבדה את בנה במלחמת יום הכיפורים.

זהו ספר המבוסס על מחקר יסודי ממושך, על ראיונות אישיים, על נבירה בארכיונים ועל בי־קור באתרים המתוארים. ספר הפורש את הירי־עה ההיסטורית בסגנון סיפורי, בליווי כ–60 תצלומים המאיירים את חייהם של גיבורי הספר (הוצ' כתר ודביר, 285 עמ').

עדות מגן העדן לילדים

"אין ילד רע, יש ילד שרע לו", כתב המחנך והסופר יאנוש קורצ'אק, ובהשראת דבריו בראה הסופרת תמי שם טוב את יאנק, גיבור ספרה לנוער "אני לא גנב".

סיפורו הדרמטי של יאנק מתרחש בוורשה, בבית היתומים הנודע של קורצ'אק, והוא מעורר לחיים מוסד מיוחד במינו, שנוהל על ידי הילדים והיו בו ועדת חקיקה, בית משפט ועיתון.

על בסיס תחקיר מקיף, שכלל ראיונות עם אחרוני החניכים החיים בארץ, כתבה שם טוב רומן

לקוראים צעירים, הטווה ברגישות את המרקם החברתי העדין של בית יתומים יהודי באירופה שלפני המלחמה.

הספר מסתיים שלושה חודשים לפני פלישת גרמניה לפולין, כשגיבור הספר, ילד רחוב שהוכפך לעיתונאי, מהגר לפלשתינה, מתוך כוונה להדגיש את דרכו החינוכית של קורצ'אק ולא את סופו הטראגי.

דמותו של יאנוש קורצ'אק משורטטת דרך עיניו של יאנק, ומחיה את בית היתומים המהפכני, מוסד שנחשב בעיני מאות דייריו לגן עדן ליל־דים (הוצ' כנרת זמורה ביתן, 208 עמ').

בין מילים לתמונות

"האם אוכל אי–פעם לכתוב יצירה גדולה באמת, האם אהיה אי–פעם עיתונאית וסופרת? אני מקווה שכן, הו, אני מקווה כל כך, כי בכתיבה אני יכולה לבטא את הכול, את מחשבותיי, את שאיפותיי, את הפנטזיות שלי". כך כתבה אנה פרנק ביומנה ביום רביעי, 5 באפריל 1944.

אנה פרנק היא מהדמויות המוכרות ביותר בעולם. בני נוער ומבוגרים רבים קראו את יומנה של הנערה היהודייה והתוודעו אל השנים שבילתה במסתור בהולנד, אבל מעטים מכירים מקרוב את חייה לפני המלחמה ואת המהפך הנורא מילדות מאושרת, מלאה בחברים ובחלומות, לנידוי חברתי ולמאבק להישרדות.

הספר "אנה פרנק – בין מילים לתמונות" מאת מנו מטסלאר ורוד ון דר רול מציג תצלומים רבים ונדירים, ציטוטים אותנטיים והסברים היסטוריים קצרים, ומקים לתחייה מהלך חיים מצמרר ותקופה גורלית בתולדות האנושות (הוצ' דביר, 215 עמ').

אהבה בעת מלחמה

"סיפור אהבה בעת מלחמה" מאת אליס להמן ושולמית ביטרן הוא סיפורם של אליס כהן פרירא וברני ספיר, שני יהודים הולנדיים צעירים בני שבע עשרה, המתאהבים זה בזו ב–1942, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה בהולנד.

בקיץ של אותה שנה מחליטה משפחתה של אליס לרדת למחתרת ולהסתתר. משפחתו של ברני עושה זאת רק חודשיים מאוחר יותר, וכך מופרדים ונפרדים שני האוהבים. בערב שלפני פרידתם הם מבטיחים זה לזו לכתוב יומנים כדי שיוכלו, לאחר המלחמה, לשתף זה את זו בחוויותיהם בתקופה שבה לא יתראו. ברני ואליס עומדים בהבטחתם: על רקע המלחמה הם כותבים יומני מכתבים מלאי תשוקה, אך גם קורעי לב.

לאחר המלחמה מחכה אליס לברני בכל יום שלישי, במשך חודשים, בשעה ובמקום שבו התנשקו לראשונה ובו נדברו להיפגש. אבל ברני לא שב. אליס נישאת לחייל בריגדה מפלשתינה, ובדיוק ביום חתונתה מגיעה אליה חבילה בדואר ובה יומנו של ברני שנרצח באושוויץ. אליס אינה קוראת בו, אלא מטמינה אותו עמוק במזוודה שהיא לוקחת עמה לפלשתינה.

רק כעבור 65 שנה משכנעת אותה בתה, שולמית, לפתוח את יומנו של ברני ולחשוף אותו בצד יומנה שלה. כך יוצאות האם והבת למסע גילוי מרגש ומטלטל, הנפרש בספר זה, בו שזורים יחדיו עבר והווה (הוצ' הקיבוץ המאוחד, 255 עמ').

נפתלי

הוא זוכר כמה היה נורא בטרנסניסטריה, זוכר כמה גרועים היו הרומנים, יותר מהגרמנים. מאז עלה לארץ עבד כל הזמן ובמלחמת העצמאות נלחם בחולון. נפתלי אימץ את הילדים של אחיותיו במקום אלה שאין לו, אבל חבל שאין להם זמן להיפגש עם הדוד הזקן שלהם

נפתלי יורד במדרגות. לאט-לאט. בגיל 94 יורדים מהקומה השלישית בזהירות רבה. בעיקר כשהברכיים מאוד כואבות. כל מדרגה מביאה אתה דקירה בברך והבהוב של זיכרון. הוא נזכר בספינת מעפילים שיצאה מנמל קונסטנץ אל הים השחור. יחד הפליגו שלוש אניות בקיץ 1944 ואחת מהן טובעה, אולי על ידי הרוסים. נפתלי זוכר את כולם מבוהלים, עולים לחוף בולגריה משתי הספינות הנותרות וממשיכים במסע לארץ ישראל דרך טורקיה וסוריה, דרך היבשה.

לפני שעה קלה התקשר בטלפון לאחד מבניה של אחותו. לא ענו. ניסה לטלפן לבן אחותו השנייה וגם שם לא ענו. לאחרונה, הוא מתקשה ליצור קשר עם אחייניו. אולי הוא לא רואה טוב את המספר, אולי הוא טועה בחיוג. כך הוא חושב לעצמו, כי למה שלא יענו לו.

נפתלי נאנח, מתחזק במעקה ויורד מדרגה נוספת. זוכר כמה היה נורא בטרנסניסטריה. הוא נותק ממשפחתו בעיר ארד שברומניה וגורש עם אלפי יהודים לארץ גזירה. עולות לנגד עיניו תמונות של רעבים שעובדים עבודת פרך, מתים במגפות של טיפוס הבהרות ובדיזנטריה, רצח והרג. הכאב החד בברך מחזיר את נפתלי להיום, לעכשיו, למדרגות.

כמה שהגרמנים רצחו, חושב נפתלי וחוזר לאותם ימים, השכנים שלנו, הרומנים, היו הרבה יותר גרועים. הם, עם כנופיות "צלב הברזל", רצחו יהודים והתעללו בהם. בקושי השאירו עבודה לצבא הגרמני.

כשיצא מהגיהנום וחזר לעירו ארד, פגש את אחיו הבכור, שמעון. אחיו היה עסוק בציונות ובעלייה ונתן את הסרטיפיקאט שלו לנפתלי, שיעלה לארץ ישראל. הוא הגיע לארץ, חיפש עבודה ומאז עבד כל ימיו. בחור צעיר עולה בדילוגים מול נפתלי, דוחף אותו דחיפה קלה ופולט סליחה קצרה. נפתלי מסובב אחריו את הראש ואומר לעצמו: נו, נו, ממהר הצעיר.

במלחמת העצמאות נלחם נפתלי עם אנשי חטיבת גבעתי בחולון. הוא לא יודע שלמקום שבו נפצע בראשו בסוף אפריל 1948 קוראים תל גיבורים, בגלל לחימתם שלו ושל חבריו במקום. הוא רק ממשש לעתים את הצלקת שבמצח, ליד העין, ושמח שהוא יכול לראות. לאחר המלחמה הגיעו בני משפחתו והוא עזר לאחיותיו הנשואות להסתדר.

יום אחד גילה שהיה כל כך עסוק כל השנים עד ששכח להתחתן. אבל נפתלי אימץ לעצמו את אחייניו, בני אחיותיו. טיפל בהם, קנה להם מתנות ובילה אתם שעות רבות. אהב אותם כאילו הם ילדיו. את דירתו יוריש להם. כבר הבטיח. כמה חבל שאין להם זמן להיפגש עם הדוד הזקן שלהם, אולי להזמין אותו פעם לביתם. בגילו, הבדידות קשה ועצובה. נו, טוב, יורד נפתלי למישורת הקטנה, מסתובב וממשיך לרדת.

ככה זה, לצעירים היום אין זמן. הם ממהרים. הכאב בברך מזכיר לו שיש לפניו עוד מדרגות עד שיגיע למדרכה ויוכל ללכת לקופת חולים. לאט.

דפנה מאור, רמות

איש זקן. יום אחד גילה שהיה כל כך עסוק כל השנים עד ששכח להתחתן

מלחמה חשאית ברייך השלישי

"סופי שול והוורד הלבן" מאת אנט דומבאך וג'אד ניובורן הוא תיאור מרתק של התנגדות גרמנית לרייך השלישי. הספר מציג את הסיפור הדרמטי של חבורת סטודנטים ממינכן ושל הפרופסור שלהם, שכינו את עצמם בשם קבוצת "הוורד הלבן" (1942–1943) וארגנו מלחמה חשאית

ברייך השלישי.

"לא נשב בשקט! אנחנו המצפון הרע שלכם!" הטיפו חברי הקבוצה לעם הגרמני וקראו לו לקום ולהילחם למען החופש, ולהסתכן בחשיפת רדיפת היהודים, חודשים רבים לפני שהגיעו החדשות אל העולם שבחוץ.

העלילה המרתקת סוחפת את הקורא מהימים הראשונים של מסע הצלב של הקבוצה – שסופי ואחיה, הנס שול, היו בין מייסדיה – דרך מעצרם וחקירתם, ובונה, נדבך על נדבך, את הבמה ההיסטורית והרגשית להצגת מעשיהם הנועזים נגד משטר האימים הנורא ביותר בהיסטוריה האנושית.

ספר עיון עם עלילה מרתקת, שראה אור עם ציון 70 שנה להוצאתה להורג של סופי שול ב-22 בפברואר 1943 (הוצ' פן וידיעות ספרים, 351 עמ').

שלום בית

עו"ד אפרת חקיקת

כתובת לשאלותיכם
efrat@hakikat.co.il

מרבה משקים מרבה דאגה

הבן הבכור קיבל ירושה מהסבים, אחיו קיבל נחלה במתנה מההורים, שרוצים להוריש את נחלתם ואת ביתם לבנם השלישי. קשה לאזן בין מתן עזרה בזמנה ובין צדק

פעמים רבות נדמה לנו, שאם רק היה לנו יותר, הכול היה טוב... יותר כסף, רכב נוסף, עוד מחשב לי־לדים, עוד משק חקלאי... בקיצור – עוד. במושבים רבים, כמה משפחות שיצ־או מאותה משפחה ראשית חיות זו לצד זו, חיים בשבט או בחמולה, אם תרצו. האם במשפחה שבה לכל או לרוב הילדים יש נחלה או בית במושב אין ויכוחים ומחלוקות? מניס־יוני, התשובה היא ממש לא. האם "יותר" הופך את החיים לפשוטים יותר בהכרח? תלוי מאיזו זווית מסתכלים.

שאול וחיה, זוג מבוגר ממושב בשרון, חיים, עובדים ומחזיקים משק פרחים פעיל וחזק. כ–20 פועלים זרים מבצעים בפועל את כל העבודה הפיזית, ושאול וחיה עובדים בניהול ובשיווק. המזל האיר להם פנים (החריצות והכישרון הועילו גם הם) וכבר למעלה מ–20 שנה הם מהמובילים בארץ בייצוא זני פרחים מסוימים המבוקשים בשוק האירופי.

שלושת בניהם כבר מזמן אינם גרים או עוב־דים במשק ההורים, וכולם מתפרנסים בכבוד. הבכור זכה בירושה מהוריו של שאול: מכיוון שבמותם היה הבכור הנכד הבוגר היחיד – קיבל את הנחלה שלהם במושב הסמוך, שיפץ את ביתם הישן והעלה את המשק על דרך המלך, מבחינה כלכלית.

לבן השני, חיה ושאול קנו לפני כ–20 שנים משק במושב, במחיר מגוחך. באותן שנים, הציע המושב למכירה משקים במחיר אפסי והשניים, שהיו במצב כלכלי טוב, קנו את המשק ללא כל קושי. הבן השקיע סכום לא–מבוטל בבניית בית חדש בנחלה וחי היום מגידול ירקות.

כעת, כשהבן השלישי, שהתחתן לאחרונה, רוצה לבנות בית, החליטו חיה ושאול להעביר על שמו את הנחלה שלהם. כששני אחיו הגדר־לים מסודרים במשקים משלהם, ההיגיון הפשוט אמר להורים שזו הדרך הנכונה. זוכרים? – זו זווית הראייה של ההורים. לכל אחד מילדיהם הם דאגו למשק עוד בחייהם.

"צדק מוחלט" או כל אחד לפי צרכיו?

שני האחים הגדולים נזעקו כששמעו את תכנית ההורים. האח הבכור קיבל בזמנו נחלה לא פעילה מהסבים והשקיע הרבה בפיתוחה, לדבריו. האח השני השקיע כסף רב בבניית בית בנחלה שקנו לו, ואילו עכשיו עומד האח השלישי לקבל משק פעיל ורווחי עם בית גדול ומסודר, נחלה ששווה כמה מיליונים? מבחינ־תם, זו גזלה של ירושתם העתידית. הכול תלוי בזווית הראייה.

וכאן צומחת לה דילמה – האם חישובי הירו־שה אמורים להיערך לפי הערך הנוכחי של הנכסים, או לפי ההשקעה והערך שלהם בזמן הרכישה? אם נבחר להתייחס לזמן הנוכחי – שלושת המשקים שווים בערך אותו דבר, ואין שום בעיה בהחלטת ההורים להעביר את המשק לבנם הצעיר.

אבל אם נבחן את דרישת האחים הבוגרים, הרי שלבן הבכור ההורים לא נתנו דבר (הוא קיבל את המשק מהסבים), הבן השני קיבל סכום קטן מאוד (שהספיק לקניית משק לפני שנים), והבן הצעיר עומד לקבל נחלה ששוויה מיליונים רבים היום. ודאי שזה אינו "צדק מוחלט".

האב כעס מאוד, מאחר ומבחינתו, הוא זה שנתן את נחלת הוריו לבנו הבכור. הוא ויתר עליה מסיבה פרוצדורלית (מאחר ועל פי כללי המינהל, אי אפשר להיות בעלים של יותר מנ־חלה אחת).

קשה לשכנע את האחים הגדולים שישמחו במשקים שלהם ויתמכו בהחלטת ההורים לתת לאחיהם הצעיר את המשק שלהם, ללא תמורה. כמובן, מבחינה משפטית ההסכמה שלהם איננה נדרשת כלל, אבל ההורים רוצים את ברכתם. מצדם, הורשת הנחלה לבן הצעיר היא חוסר צדק משווע, ולדעתם, אם התכנית תוצא אל הפועל הוא צריך לפצותם. מצד האח הצעיר, שנמצא בתחילת חייו המקצועיים ועומד לק־ראת בניית בית והתחייבות כספית דמיונית מבחינתו, הפיצוי אינו מעשי.

ההורים אמרו לי: "אנחנו נותנים לכל אחד את מה שיש לנו באותו רגע ולפי הצרכים שלו". הם חשים כפיות טובה מצד ילדיהם הגדולים. מניסיוני במקרים דומים, שבהם קשה לכמת את הערך של מה שכל אחד קיבל בתקופות שונות, ופועלים רק על פי חלוקה לפי צורך, לאורך שנים, רק חוזקם ונחישותם של ההורים יגדילו את הסיכויים לשמר את שלמות המשפחה. מש־פחה שבה ההורים מפגינים סמכות הורית מול ילדיהם כדבר שבשגרה תקבל את החלטתם, גם אם לא יסכימו לה, ויכבדו את השיקולים שה־ביאו להחלטה.

מדוע קשה כל כך להימנע מהתחשבנות בתוך המשפחה, להצליח לתת באהבה לכל אחד את מה שהוא זקוק לו, בזמן שהוא זקוק לו... ומי בכלל צריך "צדק מוחלט" כשמדובר במשפחה? וכמו תמיד – השאלה האמתית העומדת על הפרק היא מה הדבר החשוב ביותר – שלמות המשפחה מונחת על כף אחת של המאזניים – וניכור, צדק וצדקנות מונחים על הכף האחרת.

שיהיה לכולנו אביב מפעים, חופשי ממתחים ומלא הידברות!

הכותבת, עורכת דין ונוטריון משנת 2000, עוסקת ביצירת הסדרים משפחתיים בנחלות במושבים.

בסימן שאלה

עו"ד איילת רייך-מיכאלי

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

חוק אחד לכולם

מהו חוק ההתיישבות החקלאית? מי רשאי להחליט על הקמת מפעל במושב, של המושב, ולמי זה טוב? ארבע שנים הן די זמן לסלילת כביש? ואם כבר לקחו את הכסף ולא עשו דבר?

לאחרונה, טען חבר אגודה בפניי – אני יו"ר ועד ההנהלה של המושב, כי אנחנו פועלים בניגוד לחוק ההתיישבות. מה אומר החוק? מה המש־מעות של פעולה בניגוד לו?

חוק ההתיישבות החקל־אית (סייגים לשימוש בקר־קע ובמים, תשכ"ז 1967, להלן: "החוק") מסדיר את השימוש המותר בקרקע חקלאית. ככלל, החוק קובע, כי מי אשר קיבל קרקע ומים מה־מדינה לשימוש חקלאי יעשה בהם שימוש עצמי ולא יעבירם לשימושם של אחרים.

הקניית זכויות לאחר בקרקע, יצירת שות־פות, הקניית זכות מגורים, שעבוד היבול ועוד, מוגדרים בחוק כ"שימוש חורג" ויתאפ־שרו רק לאחר קבלת היתר משר החקלאות או ממי שהשר הסמיכו לכך. יחד עם זאת, עיבוד קרקע על ידי שכירים, על ידי קבלן ועל חשבון המחזיק או שותפות בין תושבי אותו יישוב לא ייחשבו כשימוש חורג.

מי שעושה שימוש חורג בקרקע ללא קבלת היתר חושף את עצמו לאפשרות שייתבע על ידי הרשות המוסמכת בפני ועדת ההכרעה שהוקמה מכוח החוק. הרשות יכולה לדרוש מהוועדה את הפקעת זכותו של המפר בקרקע שבה הוא נוהג שימוש חורג ללא היתר, ואם זו הפרה חוזרת, אף את הפקעת זכותו לגבי כל הקרקע שברשותו.

מפר החוק אף חושף את עצמו לתביעת פיצו־יים מטעם צד ג' אתו התקשר, שכן החוק קובע, כי המתקשר באחת הפעולות המהוות שימוש חורג זכאי לכל תמורה או פיצויים שהיו מגי־עים לו אלמלא הוראות החוק. על החלטת ועדת ההכרעה אפשר לערער בבית המשפט המחוזי.

לאור הוראות החוק, בפני מי שעושה שימוש חורג בקרקע חקלאית עומדות שתי אפשרויות. אחת, להפסיק את השימוש החורג, ואפשרות אחרת, לפנות לרשות המוסמכת בבקשה לקבלת היתר לשימוש חורג. על בקשת ההיתר להיות מנומקת ויש לצרף אליה מסמכים, כגון: הסכם התקשרות, מפת השטח, הסכם חכירה ועוד.

בפועל, הרשות המוסמכת נכונה לאשר הס־כמי שותפות, אולם ההיתר לא יינתן בעד כל הסכם שותפות שיוצג, אלא רק במקרה שהוא מבטא "שותפות אמת". נוכחתי לדעת, כי על פי אמות המידה של הרשות המוסמכת, שות־פות אמת היא זו העומדת ב"מבחן הסיכון" – על השותפים לשאת יחדיו בנטל הכישלון, כמו גם ברווח, באשר לגידול החקלאי שחברו לגדל.

השותפות אינה חייבת להיות בחלקים שווים, אך חלקו של כל אחד מהצדדים לא יפחת מ–26%. בעת הדיון בבקשה להיתר, מלבד הסכם ההתקשרות בין הצדדים, הרשות המוסמכת תתייחס גם להיבטים נוספים, כגון: הפעילות החקלאית של המחזיק, זהות המתקשר, היקף ההתקשרות ועוד. מבחנים נוספים שנקבעו בפסיקה הם: כוונת המתקשרים, זכותם של המתקשרים לחייב זה את זה, כיצד הציגו עצמם המתקשרים כלפי צד ג', וכיוצא בזה.

לסיכום, אין להקל ראש בנדרש על פי חוק ההתיישבות, כפי שפורט בתמצית לעיל, על כל המשתמע מכך. המלצתי היא, במיוחד לאור הגברת האכיפה, "להקדים תרופה למכה" ולהסדיר שימוש בקרקע החקלאית לאחר קבלת ייעוץ משפטי.

לאחרונה, במושב שבו אני גר החליטו על הקמת מפעל. יש חברים שמתנגדים להחל־טה זו וטוענים, כי התקנון לא מקנה לאגודה הסמכה לקבל את ההחלטה. הם צודקים?

דינה של טענה זו להידחות, בהתאם למה שפסק בית המשפט בעבר (פסק דין בעא 341/87 זלמן הרשוביץ נ' עין ורד מושב עוב־דים, מד (2) 286 (פורסם בנבו, 23.04.1990)). באותו עניין, בית המשפט קבע, כי המטרה העיקרית של האגודה היא "לארגן ולשפר את התנאים הכלכליים החברותיים והתרבותיים של חבריה", ואין לומר, בשום פנים ואופן, שה־קמת מפעל תעשייה אינה מתיישבת עם מטרה זו או סותרת מטרה אחרת כלשהי מאלה המפו־רטות בתקנון.

לפיכך, בהנחה שקיימת בתקנון המושב הו־ראה כללית הדומה להוראה המפורטת לעיל, אזי בהתאם לפסיקה אין צורך בהוראה ספצי־פית בתקנון המושב על מנת לקבל החלטה על הקמת המפעל.

לפני ארבע שנים גבתה המועצה האזורית מכל התושבים כסף רב עבור ביצוע עבודות סלילה, אבל עדיין לא התחילו בעבודות. האם ניתן לבקש את כספנו בחזרה?

בית המשפט קבע, כי על דרך הכלל, החלטה בעניין מועד ביצוע עבודת סלילה נתונה לשי־קול דעתה של הרשות (פסק דין בעא 4384/07 אולשביצקי פישר חברה לבנייה בע"מ נ' עי־ריית חיפה ואח' (פורסם בנבו)(2008)). הרשות קובעת לעצמה את סדרי העדיפויות ובהיעדר חריגה מתחום הסבירות, בית המשפט אינו מתערב באופן שבו הרשות מחליטה לחלק את משאביה.

באותו עניין צוין בהערת אגב על ידי בית המשפט, כי מאחר שחלפו חמש שנים ממועד התשלום, וטרם נסלל הכביש, מן הדין לקבוע כי הזמן הסביר הגיע, מעל ומעבר, לכלל מיצוי. לאור האמור, גם לעניין שאלתך תיבדק השא־לה האם שיהוי של ארבע שנים בביצוע העבו־דות בלתי סביר ומצדיק את השבת הכספים. החלטה בעניין זה נתונה כמובן לשיקול דעתו של בית המשפט ותלויה בנסיבות המקרה.

הכותבת, ממשרד עורכי דין וגישור "איילת רייך", עוסקת באגודות שיתופיות, בתחום הממחרי–חקלאי ובליטיגציה.

המידע בלוי בלבד ואינו חוות דעת או ייעוץ מוסמכים.

פעם היה שם חול

בתביעת "גבעת שפירא" נגד קרן קיימת לישראל ומינהל מקרקעי ישראל מבקשים המושבניקים מבית המשפט להכיר בערכה של הקרקע, כולל ההשקעה הרבה שלהם בהשבחתה. לפי אומדן שמאי, שווי ההשקעות גבוה פי ארבעה לערך משווי הקרקע שנחכרה מקק"ל

עו"ד גד שטילמן ועו"ד אורי לאואר

בהקמת היישוב "גבעת שפירא", שהחלה בשנת 1932, היו מעורבים מוסדות וגורמים מיישבים שונים. הקרן הקיימת לישראל הקצתה לאגודה שטח מקרקעין שהיה מיועד ליישוב, אך המציאות טפחה על פניהם של המתיישבים. התברר, כי בתחום השטח שנועד להתיישבות ולנטיעת הגידולים החקלאיים היו דיונות של "חולות נודדים", ביצות נגועות במלריה וחלק מהמקרקעין היו תפוסים בידי אריסים. המתיישבים, אשר נערכו מבעוד מועד להקמת הישוב, מצאו את עצמם נאלצים לטפל במסיגי גבול ובשמירה על הקרקע, להשקיע הון פרטי, לבצע עבודות באופן אישי שנועדו לפיתוח מקרקעי האגודה, הכשרתה, השבחתה והתאמתה למטרות החכירה.

בשנת 1939 נדרשה האגודה לחתום על חוזה חכירה עם קק"ל, והמועד לתחילת החכירה נקבע לשנת 1936. על פי החוזה, הוחכרו שטחי המקרקעין המשותפים לאגודה לתקופה של 49 שנים, והיה ברור למתיישבים, כי במהלך השנים שלאחר מכן יוסדרו זכויותיהם האישיות בנחלות החקלאיות, כך שכל מתיישב יחזיק בחוזה פרטני לנחלה שבבעלותו.

בהסכם משנת 1939 נקבע, כי לאגודה תהא זכות חידוש אוטומטית של תקופת החכירה לתקופה נוספת של 49 שנים, ולאחר מכן ל–49 שנים נוספות. מסיבות בלתי ברורות, נמנעו קק"ל ומינהל מקרקעי ישראל מקיום התחייבויותיהם לחידוש החכירה ולעריכת חוזים פרטניים לכל מתיישב ותחת זאת, נקטו במדיניות שונה לחלוטין.

המינהל החל להחתים את האגודה באופן שיטתי על חוזים לתקופות חכירה קצרות של שלוש שנים בלבד, עם זכויות לחידוש החכירה לשלוש שנים נוספות. בפועל, עד היום ולאחר שחלפה תקופה של כ–80 שנה מאז הקמת ההתיישבות, עדיין לא קיבלו האגודה וחבריה חוזי חכירה ל–49 שנים התואמים את מה שהובטח להם.

מאחר והלכה למעשה, הקרן הקיימת לישראל הטילה על האגודה ועל חבריה את האחריות הבלעדית לשאת בכל ההשקעות הכרוכות בהתאמת הקרקע לייעודה ה"חקלאי", לרבות ביצוע עבודות פיתוח, הקמת תשתיות והשקעות אחרות, הוכנה חוות דעת שמאית כלכלית על ידי פרופסור יקיר פלסנר וחבר עמותת אדמתי משה ברנע, המתבססת בין היתר על עקרונותיו של ד"ר אברהם גרנות (גרנובסקי), שהיה אחד מבעלי הסמכות מטעם קק"ל בתחום "המדיניות הקרקעית" בארץ ישראל במהלך שנותיה הראשונות של המדינה, והיה מנהלה של הקרן משנת 1940 (באופן רשמי, מ–1945).

על פי עקרונותיו של ד"ר גרנות: "שוויה של אדמת החכירה מתהווה משוויה של הקרקע ביחד עם עבודות ההשבחה שנעשו עליה על ידי הקרן הקיימת, ואינו יכול להיקבע על יסוד המחיר ששילמה בעד הקרקע בלבד".

יישום גישתו של גרנות אומצה בחוות הדעת של ברנע ופלסנר אשר ראו לנכון לציין כי: "מלאי ההון שהושקע בהכשרת קרקע אינו ניתן להפרדה מן הקרקע לא רק במובן של ניידות, אלא גם במובן העסקי. מלאי ההון שהושקע בהכשרת קרקע הופך, בעצם, לחלק ממנה. משום כך, ערכה של הקרקע בעת מכירתה יכלול בהכרח את ערך מלאי הון ההכשרה הגלום בה". בחוות הדעת מפורט היקף השקעות האגודה והחברים בה. מחבריה קובעים, כי שווי ההשקעות גבוה פי ארבעה לערך משווי הקרקע כפי שנרכשה מלכתחילה על ידי קק"ל.

בכתב התביעה שהוגש לבית משפט מחוז מרכז על ידי האגודה נגד מינהל מקרקעי ישראל וקרן קיימת לישראל, התבקש בית משפט לכפות על המינהל להסדיר את מערכת הזכויות עם האגודה ועם חבריה, וכן לתת ביטוי ממשי להשקעות ולהשבחות האמורות במערכת היחסים החוזית שבין קק"ל והמינהל ובין האגודה וחבריה.

בית משפט, מפי כבוד השופט פרופ' ע' גרוסקופף, הציע לטובת הצדדים לייעל את ההתדיינות והורה על הסדר דיוני, לפיו המינהל יעביר לבאי כוח התובעים טיוטות חוזים (הן חוזה נחלה אישי לבעלי הנחלות והן חוזה משבצת לאגודה) ולאחר מכן, כתב התביעה יתוקן באופן שכל טענות התובעים יפורטו בהתייחס לסעיפי החוזה השונים, כך שהטענות של התובעים יוטעמו בסופו של הליך במסגרת החוזית.

בכתב התביעה המתוקן שהוגש מבקשים התובעים לתת ביטוי להשקעותיהם במשך השנים. התובעים טוענים, כי יש להעניק להם זכויות חכירה במדרג גבוה יותר מאלה הקיימים בחוזים הסטנדרטיים. בנוסף, טוענים התובעים, כי יש להתאים את הוראות החוזים למציאות הקיימת כיום, ולא ניתן להשתמש בהוראות ארכאיות שכלל אינן מתאימות לתקופתנו.

כך למשל, טוענים התובעים שלא ניתן להכפיף חוזה חכירה ארוך טווח שנעשה לתקופות מתחדשות של 49 שנים להחלטות משתנות של המינהל כפי שיהיו בעתיד. אם יעשה כן, הרי החוזה יהיה "אלסטי" ונתון לשינויים חד–צדדיים שייעשו בידי מועצת מינהל מקרקעי ישראל, ובכך יאבדו החוכרים את זכותם ליציבות ולקביעות במקרקעין המוחזקים על ידם מזה כ–80 שנה.

בנוסף, מבקשים התובעים בתביעה לבטל את עקרון "שלמות הנחלה" המונע חלוקת חלקת המגורים בין יורשים, וכן להטמיע את החלטה 979/1155 בתנאי החוזה, אך בתנאים טובים יותר מאלו הקבועים בהחלטה, לאור השקעות המתיישבים בקרקע.

מינהל מקרקעי ישראל בחר להגיש, בנוסף לכתב ההגנה, תביעה כנגד האגודה וחבריה. תביעה זו נדחתה על הסף בידי בית המשפט המחוזי, תוך חיוב המינהל בהוצאות. על דחיית התביעה על הסף של המינהל הוגש ערעור לבית המשפט העליון, אך ערב הדיון נמשך הערעור על ידי פרקליטות המדינה.

הכותבים מייצגים את האגודה "גבעת שפירא" וחבריה בהליך המשפטי

מים עכורים בלב השרון

בית המשפט פסק, כי חוק העזר של המועצה האזורית לב השרון המחייב תשלום היטל ביוב מפלה בין תושבים

עו"ד איתן מימוני

במועצה האזורית לב השרון הושת היטל ביוב בעבר רק בגין מרכיב הביב הציבורי שבמערכת הביוב, ללא מרכיבים נוספים. אולם, על פי חוק עזר חדש, מושת היטל הביוב בגין שלושה מרכיבים של מערכת הביוב הציבורית: ביב ציבורי, ביב מאסף ומט"ש (מתקן טיהור שפכים), ולכן סכומו של היטל זה גבוה במידה ניכרת מזה שעל פי חוק העזר הקודם.

לטענת התובע, יורם מלמן, חוק העזר החדש פוטר מתשלום תושבים אשר שילמו את היטל הביוב לפי החוק הקודם, ומכיוון שכך, התושבים אשר לא שילמו את ההיטל לפי החוק הקודם מחויבים לממן עבור אלו שכן שילמו את מלוא העלות של הקווים המאספים ושל המט"ש. בכך, סבור התובע, פעלה המועצה בחוסר סבירות קיצוני וחרגה מעקרונות הבסיס של שוויון בין תושביה ושל צדק חלוקתי, ולכן יש לפסול את התעריף של היטל הביוב אשר נקבע בחוק העזר החדש.

מלמן נשען בתביעתו על הערר שהתקבל בפרשת פלסים, לפיו נפל פגם מהותי של הפליה בלתי–סבירה ובלתי–מוצדקת בין תושבי העיר, בהחלטת העירייה להשית תשלום של מרכיב חדש במערכת הביוב על חלק מהתושבים ולא על כולם, ולכן נפסל תעריף ההיטל. בנוסף, טוען התובע, כי היות והאגודה היא שהתקינה את הביב הציבורי בשכונתו, והמועצה כלל לא נשאה בעלות התקנת הביב הציבורי בשכונתו, אין היא רשאית לחייב בתשלום היטל ביוב.

מנגד, טוענת המועצה, כי מכיוון שהחוק הקודם לא ענה עוד על צורכי מערכת הביוב, היה הכרח להחליפו בחוק החדש, אשר בו הועלו התעריפים של היטל הביוב, על מנת לכסות את העלויות של מערכת הביוב. לטענתה, אין הפליה פסולה בפטור שניתן לתושבים אשר שילמו את ההיטל על פי החוק הקודם, מה עוד שבהסכמים שיורם חתם עליהם בעת רכישת הבית הוא התחייב לשלם כל היטל שיושת עליו ע"י הרשות. בנוסף, טוענת המועצה, כי היא רכשה את הביב הציבורי מהאגודה, ומכיוון שכך היא רשאית לדרוש היטל עבורו.

דיון והכרעה

בראשית הדיון, מבהיר בית המשפט, כי אין להכניס את התשלום עבור הביב הציבורי לתביעה להפליה, כפי שדורש יורם, שכן מדובר בהיטל הנגבה באופן חד–פעמי לשם כיסוי העלות של התקנת מערכת הביוב או של מרכיב מתוכה, ולכן תושב ששילם בעבר היטל זה לא יידרש לשלם בשנית, אלא אם בנה תוספת לביתו ויידרש לשלם היטל ביוב בגין התוספת שבנה.

בהתאם לקביעתו, דן ביהמ"ש במחלוקת בין הצדדים – האם אי דרישת תשלום עבור הקווים המאספים והמט"ש מתושב ששילם בעבר עבור הביב הציבורי, כאשר קיימת דרישת תשלום עבור מרכיבים אלו ממי שלא שילם בעבר, מהווה הפליה אם לאו. ובעניין זה, מקבל ביהמ"ש את טענתו של יורם, כי דין פרשת פלסים מנחה אותנו. לכן אי אפשר להטיל רק על חלק מהתושבים תשלום עבור מרכיב המשרת את כל התושבים, שכן כלל הבסיס של שוויון וצדק חלוקתי מחייב לשתף בעלות של המרכיבים החדשים גם תושבים אשר שילמו בעבר היטל ביוב, והחלטה להשית את עלות המרכיבים רק על חלק מהתושבים היא מפלה, למעט מקרה שבו הרשות מציגה טעמים סבירים להפליה זאת. בעניין זה, פוסק ביהמ"ש, כי הצורך לכסות הוצאות של עלות המרכיבים, כפי שטענה המועצה, אינו טעם סביר להפליה, ולכן יש לפסול את תעריפי הביוב של החוק החדש.

בהמשך הדיון, דוחה ביהמ"ש את טענת המועצה, כי יורם התחייב לשלם כל היטל שיושת עליו, שכן ודאי שהתחייב לשלם כל היטל שיוטל עליו על פי דין בלבד, אך אין בכך כדי למנוע מיורם לטעון, כי הוטל עליו היטל שלא כדין. ביהמ"ש מדגיש, כי יורם אינו דורש לקבל פטור מתשלום, כפי שטוענת המועצה, אלא הוא דורש חלוקה שוויונית בנטל התשלום, דרישה סבירה וצודקת.

לבסוף, מבהיר בית המשפט, כי היות ויורם העיד, כי האגודה פנתה אליו בבקשה לקבלת ייעוץ משפטי בגין חוב של המועצה כלפיה עקב רכישת הביב הציבורי, יש בזו הודאה מצדו, כי המועצה רכשה ביב זה, אף אם לא נערך הסכם בכתב בין הצדדים, ולכן, פוסק ביהמ"ש, כי היא רשאית לגבות היטל עבור הביב הציבורי.

סיכום

בית המשפט קיבל את תביעתו של יורם מלמן על הפליה בקביעת התעריף לתשלום היטל הביוב, אך סייג את ההפליה רק לרכיבים של ביב מאסף ומט"ש, שכן עבור הביב הציבורי שילמו התושבים בעבר. בנוסף, דחה בית המשפט את תביעתו של מלמן בעניין הביב הציבורי ופסק, כי המועצה רשאית לגבות היטל זה, שכן היא רכשה את הביב הציבורי מהאגודה. המועצה תשלם הוצאות משפט בסך 8,000 שקלים.

בור ביוב. המועצה רכשה את הביב הציבורי מהאגודה

צילום: כב"א

כל אחת והסיפור שלה / יבל ברקאי
dror.maariv@gmail.com

המימונה, החגיגה הצבעונית ביותר בשנה, התקיימה בהשתתפות כ-770 אורחים במושב תדהר ■ גם ראש המועצה האזורית, סיגל מורן, קפצה לטעום מהממתקים ■ במושב היוגב נקטעה המסורת המכובדת של משפחת הנדוורגר ■ הבן יובל מבטיח שיארחו שוב מאות אורחים בשנה הבאה

עושים מימונה יחדיו

המימונה, במוצאי חול המועד פסח, מצאה השבוע את התושבים במושבי "יחדיו" בנגב המערבי (מועצה אזורית בני שמעון) צוהלים ושמחים. החגיגה הגדולה נערכה כרגיל אצל יו"ר מושב תדהר, איציק אבוטבול, אבל גם במושבים השכנים, ברוש ותאשור, חגגו.

איציק אבוטבול: "כל שנה, באים אליי למימונה בין 600 ל-700 חוגגים. גם ראש המועצה האזורית בני שמעון סיגל מורן מבית קמה מגיעה כמובן".

מורן: "אני מקפידה להגיע לכל המימונות במועצה האזורית, שאני עומדת בראשה כבר ארבע וחצי שנים. אני באה לבושה רגיל ומנסה לא להגזים באכילה, משיקולי 'פיגורה', אבל הממתקים הם נפלאים".

יש ריקודים?

"אין ריקודים. אוכלים ומדברים. זה כיף גדול".

יש לך עוד מסיבה באותו ערב".

"נכון. 50 שנה למוסד החינוכי של השומר הצעיר, מבואות הנגב, שבשובל (כיתות ז' עד י"ב). בשנים האחרונות, בית הספר קיבל אליו את תלמידי ז' עד י"ב ממושבי 'יחדיו', הם עוברים למבואות הנגב מבית הספר אשל הנשיא".

כמה תלמידים מושבניקים יש כבר בבית הספר?

"כ-50. וכמובן שהמספר יעלה בשנים הבאות".

תוחזר המימונה למושב

במושב היוגב במועצה אזורית עמק יזרעאל נערכת כל שנה, כבר כעשור, חגיגת מימונה אצל משפחת חגי הנדוורגר - אם המשפחה, נורית (בן סימון, מצור שלום) אחראית לקיום המסורת השמחה.

השנה קרתה "תקלה". הבן, יובל, מסביר: "השנה, באופן חריג ביותר, אנחנו עושים את החג בירושלים וכיוון שכל שנה באים אלינו 800 איש לחגוג היו לנו הרבה טלפונים בנוסח 'מה ואיך' ו'איפה נעשה'. 'אכזבנו' המונים. בשנה הבאה שוב נעשה, כמובן".

יש מסורת שבאים אליכם סלבריטאים רבים.

"נכון. בשנים שעברו היו אצלנו גוסטבו בוקולי ואיתמר צ'יזיק ממכבי חיפה, מיקי ברקוביץ', הרב דוד גרוסמן ממגדל העמק ודני סנדרסון וענת עצמון מהבידור".

רעות
א.פ בע"מ
פתרונות מיגון למערכות מים

מד מגן

התקן מיגון למערכות מים
הפתרון החדשני והיעיל למניעת גניבות במערכות המים.
"מד מגן" - ערכה מיגונית של חבקי אבטחה המותקנת על מערכת המים, בצורה פשוטה וקלה. הערכה מקשה מאוד את פירוקם וגניבתם של מערכות הברמד ומד המים.
בכל המקומות בהן הורכבה מערכת "מד מגן" נפסקו הגניבות לחלוטין.

טלפון להזמנות : 08-8583462 פקס: 08-8584906
נחום: 050-3120245 יוחי: 052-8385704
מושב תלמי יחיאל 41
Mail - reutap@gmail.com

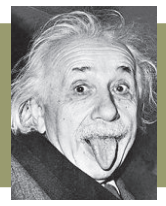

© עמוס צימרמן amosquitoz@gmail.com

תשבץ היגיון מס' 28

מאוזן:

1. המזוקן הגבוה שלי בעמק יזרעאל (3,3); 4. אחים שהצטרפו ליהדות (4); 8. ראו 3 מאונך; 9. מרשימה מים שנופלים בצורה הולמת (6); 11. בדה בשביל משקה בתנועה שצריך להחליק כדי לפתוח (4,3); 12. בירה שמסתתרת בתוך האגדות (3); 13. הוציא אוויר חגיגי (3); 15. עם שובו של הצרפתי בעל הצינה יתגלה סגנון מוזיקלי (7); 18. דריקס אכל מספיק אצל הנחמדת (6); 19. (עם 20 מאונך) כשאנקול נדחף במוח יש מוות במשפחה (4); 21. האנגלי מבקש בנימוס מעיל (4); 22. שירז מאמינה בקלות לכל דבר, כולל קריאת מחשבות (6)

מאונך:

1. הביאו את הדלת על סיפוקה על המסך (5); 2. דורס מיילל אשר כבר לא עימנו (5); 3. (עם 8 מאוזן) רן פעמיים על הצוואר של הערס (4); 5. משהו לכף הרגל שרשף אישר ברוסית (5); 6. העומד בראש ספר עד שלוש-עשרה (5); 7. פה נצמיד בדל כי זה רק ספורט (3,4); 10. עם אלו בעלי חיים נפגשו שירזי ופיניקס? (2,5); 13. "האחד" פה והוא בוגד באשתו (5); 14. מנבא שחורות אודות הרצועה של מקור המים (5); 16. סוחרת בעדינות ללא תגובה (5); 17. הבלוטה טענה כי ברשותה שרטוט של השטח (5); 20. ראו 19 מאוזן.

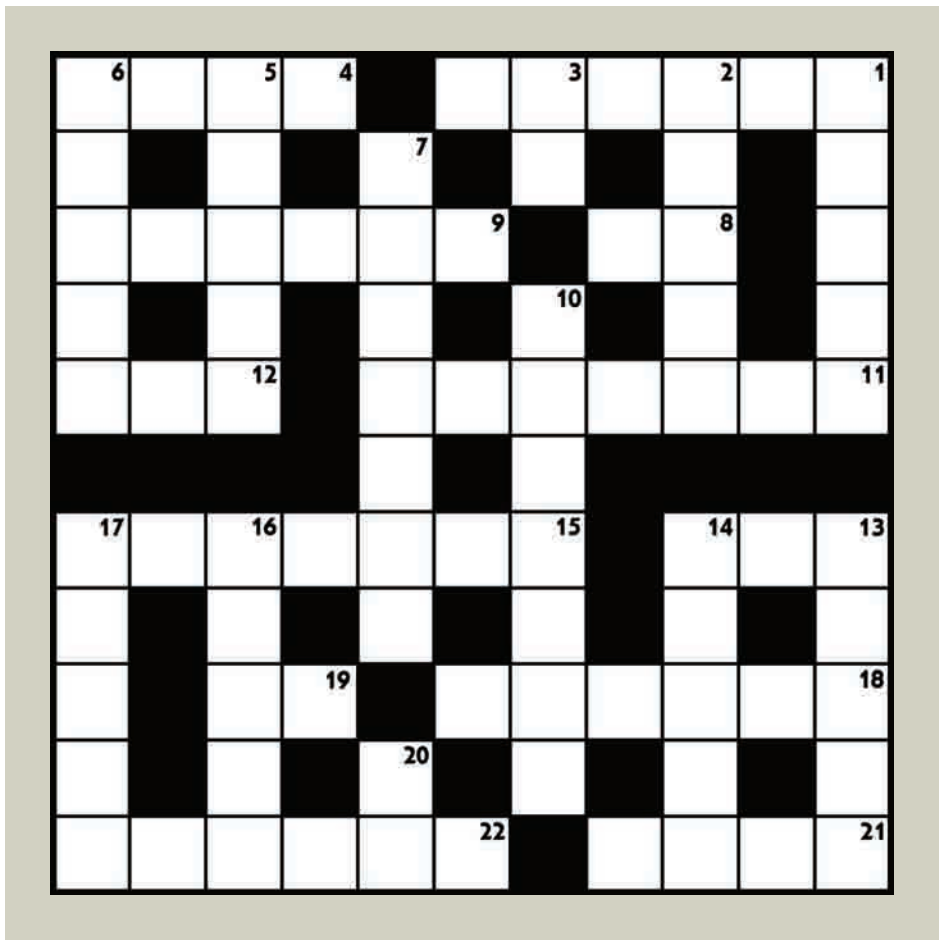

תשובות לתשבץ מס' 27:

מאוזן: 1. בטא; 2. מתנה; 5. מתלהם; 8. יפתיע; 9. שותקת; 10. פתרון זמני; 12. הקשבה מלאה; 15. מאומן; 16. כפולה; 18. מנוהל.

מאונך: 1. בן יהודה; 2. אמת; 3. מתעשר; 4. נמשכן; 6. תלת אופן; 7. התאמנה; 10. פרשנות; 11. יוכו הלם; 13. הינדו; 14. לוכסן; 15. מים.

שילדן, שמואלי- עורכי דין

גדי שילדן, עו"ד, רו"ח וכלכלן * עינב שמואלי, עו"ד

- מכירת בתים, נחלות, משק חקלאי, מגרשים
- יעוץ מס שבח
- נזקי גוף
- ירושות וצוואות

הזדמנות מיוחדת

בדיקת זכאות להחזרי מס שבח

מכרתם משק או נכס מקרקעין אחר ב-4 השנים האחרונות

וחוייבתם במס שבח ?

יתכן ששילמתם יותר מדי

לבדיקת העניין - נא לפנות טלפונית למשרדנו בהקדם

* חבר ועדת מיסים לשכת עורכי דין מחוז חיפה

הדס 5, מרכז טבעון – 04-9832121

יקנעם מושבה – 050-2145000

משפחת קלעי

ולצוות "שחם גבעת עדה"

משתתפים בצערכם

על מותו בטרם עת של

אלישע קלעי

מעדנה זיו, יורם טביבי

ומערכת עיתוני ההתישבות